

Voor welk *feestje* gaan wij?

Gemeente van Christus,

‘Het financiële bestel is op een partijtje bellenblazen gaan lijken.’

‘Dat hele bestel dondert nu gewoon in elkaar. En dat is niet erg, want het was niet goed voor de wereld en ook niet goed voor gewone mensen’.

‘Die lui op Wall Street voelden zich de koningen van het universum. Nu, je ziet wat daar van gekomen is. Eerlijk gezegd is die hele hypotheekcrisis één grote roofpartij geweest.’

‘Wij zijn met zijn allen bezig boven onze middelen te leven. De mensheid leeft een kwart boven het duurzaam gebruik van ons ecosysteem. De grote uitdaging voor de 21ste eeuw is om met behulp van nieuwe technologie en inrichting zo te gaan leven dat we binnen de grenzen blijven van het draagvermogen van de aarde.’

Dit is geen eigen wijsheid, dit zijn uitspraken van Herman Wijffels¹ – u weet wel, de oud-directeur van de Rabobank, oud-voorzitter van de SER, formateur van het huidige kabinet en vertrekkend bewindvoerder bij de Wereldbank. Een man die weet waarover het gaat, maar ook een man met idealen en met een hart. En ik citeer hem, omdat ik zelf onvoldoende begrip van de huidige kredietcrisis. Ik begreep eerlijk gezegd de afgelopen jaren ook niets van de economie en waarom we altijd alleen maar spreken over *groei*. Ik had zo’n vreemd gevoel dat het helemaal niet kon, dat er ergens iets niet klopte, dat we in het Westen vreselijk boven onze stand leven. Maar ik kon het niet aantonen. Volgens Herman Wijffels toont de huidige crisis aan dat het inderdaad niet kon.

¹ ‘Hypotheekcrisis was roofpartij’, uit *Volkscrant* van 27 september 2008

Geen feestje!

Intussen leven we op een aarde die nu behalve een klimaatcrisis, een energiecrisis, een voedselcrisis ook nog eens een financiële crisis kent, waarvan volgens velen het eind nog niet in zicht is. En het lijkt erop dat al deze vier crises ook met elkaar verbonden zijn – ze staan niet los van elkaar. Bij bijna elk van deze problemen ontdekken we dat het te maken heeft met een totale wanverhouding in de verdeling. De 10% rijkste landen gebruiken zo'n 90% van de grondstoffen van de aarde. Moet u zich voorstellen dat 2 mensen bijna de *hele* taart opeten en nog slechts 1 puntje laten staan voor de 18 andere mensen die op het feestje zijn. Goed beschouwd is dat *geen* feestje. Maar dat is precies wat er op aarde gebeurt op dit moment. Dan is het niet vreemd dat het vroeg of laat helemaal fout gaat!

Ik kom nog altijd mensen tegen – ook in onze gemeente! – die hun schouders ophalen en zeggen: 'Ach, het valt wel mee, de media maken het gewoon groter dan het is'. Laat ik u vertellen: dat is eenvoudigweg *niet waar!* Al deze crises zijn er *echt* en ze zijn *heel groot*. De aarde is op steeds meer plaatsen een rampgebied geworden. Inderdaad kunnen wij, zappend van Lingo naar RTL Boulevard en van Popstars naar de TV-show, net doen alsof dat allemaal niet bestaat. Wij kunnen wegkijken, we kunnen onze kop in het zand steken, we kunnen de muziek van ons feestje zo hard zetten dat we het schreeuwen van de armen niet meer horen. Wij leven in een rijke, welvarende nis van de wereld, wij vieren een feestje van welvaart en gemak, terwijl op nog geen twee uur vliegen mensen leven in armoede en hopeloosheid.

Angst voor de toekomst

Kortgeleden had ik een gesprekje met Poppe, mijn zoon. Hij was verdrietig, zoals elke jongen en elk meisje van 9 wel eens verdrietig kan zijn. Hij dacht na over de dood en over de eindigheid van dingen. Dan besef je dat kleine kinderen groot worden – ze kijken om zich heen en beginnen de grote vragen te stellen. En terwijl we zo samen op de bank zaten te praten, zei hij: 'Papa, ik vraag me wel eens af: zou er nog een aarde zijn om op te leven als ik zo oud ben als jij?' Ik wist geen antwoord te geven. We hebben gepraat over wat er zou kunnen gebeuren en over hoe we ons best kunnen doen om de aarde te redden.

Maar de vraag bleef hangen: haalt de aarde het jaar 2038, het jaar waarin Poppe 40 zou worden? Als je de lijnen van de afgelopen 30 jaar doortrekt, dan slaat je de schrik om het hart. Kunt u zich voorstellen dat er nu een generatie opgroeit – uw en mijn kinderen – voor wie het *niet meer vanzelfsprekend* is dat de aarde

ons leven nog langer kan verdragen? Kunt u zich die vraag uit uw eigen kindertijd herinneren? Ik in ieder geval niet. Maar de vraag is wel reëel – heel reëel! Wat hebben wij toch gedaan dat het zo ver is gekomen? En wat doen we nu? Hoe leven we? Welke keuzes maken we? Blijven we het feestje vieren van de twee mensen die bijna de hele taart opeten en het laatste puntje overlaten voor de overige achttien?

Een ander feestje

Vandaag hebben we twee keer gelezen over een *ander* feestje. In Jesaja lazen we over een feestelijke maaltijd, georganiseerd door God. Een nogal weelderige maaltijd, mag je wel zeggen: *‘Uitgelezen gerechten en belegen wijnen, een feestmaal rijk aan merg en vet, met pure rijke wijnen’* (Jesaja 25:6). Je zou haast denken dat het een beschrijving is van de rijkdom van het Westen. Op elke hoek een restaurant, etende mensen op straat, blije gezichten. Maar waar het feestje van het Westen een besloten bijeenkomst is voor de ‘happy few’, daar is dit feestmaal voor *‘alle volken’*. Iedereen is hier welkom, iedereen kan meedoen – het is een feest van delen, een feest van gemeenschap, een feest zonder uitsluiting:

*Voor altijd doet hij de dood teniet.
God, de HEER, wist de tranen van elk gezicht,
de smaad van zijn volk neemt hij van de aarde weg
– de HEER heeft gesproken.*

We herkennen deze taal. Het zijn bijna dezelfde woorden die we terugvinden in het laatste bijbelboek, Openbaring. Het is duidelijk, dit is geen beschrijving van hoe het *is*, dit is een *visioen*, een droom, een ideaal. Het visioen van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, het visioen van de voltooiing van het Koninkrijk van God (Openbaring 21:4):

*Hij zal alle tranen uit hun ogen wissen.
Er zal geen dood meer zijn, geen rouw,
geen jammerklacht, geen pijn,
want wat er eerst was is voorbij.*

Dit is het Koninkrijk waar Jezus het over heeft, steeds als hij het over het Koninkrijk van God heeft. In het verhaal dat we vandaag hebben gelezen gebruikt Jezus zelfs hetzelfde beeld. *‘Het is met het koninkrijk van de hemel als met een koning die een bruiloftsfeest gaf voor zijn zoon’* (Mattheus 22:1). Het Koninkrijk van God is een feest, een maaltijd, een feest van overvloed en van

delen en van gemeenschap. En Jezus zegt daarbij steeds weer: dat Koninkrijk is nabij! Het is maar één stap bij ons vandaan, de stap van onze keuze daarvoor.

Verstoring van de rust

Jezus is in de hoofdstukken die we de afgelopen weken hebben gelezen in gesprek met de farizeeën en schriftgeleerden. En hij vertelt hen: jullie kennen de bijbel, het zijn jullie eigen heilige boeken die over dit visioen spreken. Het zijn jullie die worden uitgenodigd, keer op keer. Jullie zijn welkom, van harte welkom op dit feest. Al eeuwen lang zijn er boodschappers – priesters en profeten – die de uitnodigingen verspreiden: Kom, kom naar dit feest! Kom en deel!

Maar ze komen niet! *‘Ze negeerden hen en vertrokken, de één naar zijn akker, de ander naar zijn handel’*, sterker nog: *‘Ze namen zijn dienaren gevangen, mishandelden en doodden hen’*. Ze hadden het veel te druk met hun eigen leven, ze waren te druk met het feestje van de ‘happy few’, de kleine uitverkoren groep rechtvaardigen. Waarom zouden ze dat feestje laten verstoren door de uitnodiging voor een feest voor *allen*? Ze zouden er immers niets bij winnen – ze hadden het al lang goed. Waarom komt Jezus dat verstoren? Voelt u hoe de reactie van de farizeeën en schriftgeleerden lijkt op de houding van ons, van de rijken in het Westen? Kom niet aan onze rijkdom, begin niet over schuld, maak ons niet onrustig! We hebben het goed en dat willen we graag zo houden!

Dan neemt het verhaal van Jezus een gruwelijke wending: *‘De koning ontstak in woede en stuurde zijn troepen eropaf, hij liet de moordenaars ombrengen en hun stad in brand steken’*. Waarom zo rigoureuus? Is God dan toch die boze, wrekende God? Moeten we dan toch weer geloven in de God die verkiest en verwerpt, een God die straft en wrekt?

Het Grote Feest van Delen

Nu we het grotere verband zien, is het misschien mogelijk om te begrijpen waarover het in deze gelijkenis gaat. Het gaat over het visioen van het Koninkrijk, over het ‘Grote Feest van Delen’ waaraan iedereen kan meedoen. Voor dat feest is iedereen uitgenodigd – *iedereen!* Alle volken mogen komen, Europeanen, Afrikanen, Aziaten, Arabieren, Amerikanen – *iedereen!* Maar juist omdat het voor iedereen is, is het onmogelijk dat daar mensen bijzitten die het voor zichzelf beter willen hebben dan de anderen. Dat zijn mensen die uitsluiten en grenzen trekken. Dat doet *God* niet, dat doen *mensen*. Het zijn deze mensen die het feest verstoren. De Graaiers, de Egoïsten, de mensen die leven voor halen-

hebben-houden, de mensen die zich opsluiten in hun luxe – *zij* verstoren het visioen van het Koninkrijk.

En omdat het ‘Grote Feest van Delen’ nooit een feest kan worden als zulke mensen zich daarin begeven, daarom zijn het vijanden. Vijanden van het Koninkrijk van God, vijanden van mensen en dus vijanden van God. Inderdaad, mensen die zich verzetten tegen dit feest vinden God tegenover zich. Blader maar weer eens terug naar Jesaja 25:

*U was een toevlucht voor de zwakken,
een toevlucht voor de armen in hun nood, [...]
U doet het barbaarse gejoel verstommen,
u tempert de triomf van tirannen,*

God is een Beschermers van de zwakken, de uitgesloten mensen, de armen, de Hongerigen. God beschermt hen tegen de Tirannen en de Graaiers. God kiest partij voor mensen die er buiten vallen. Niet omdat ze zielig zijn, maar omdat het *mensen* zijn. En God wil dat *alle mensen* meedoen – daarom tolereert God geen mensen die andere mensen uitsluiten. Voor hen is God een vijand!

Operatie Schoendoos en verder

Vandaag verzamelen we schoendoosjes vol met spullen voor kinderen. Wij delen van onze rijkdom met anderen. We zullen straks een filmpje zien van de aankomst van die doosjes. Blij kinderen, dankbare kinderen, die in die volle doos een schat krijgen. Het is niet alleen de volle doos die hen blij maakt, maar ook de blijk van liefde die daaruit spreekt. Het is de vreugde van het delen. Het is een beetje Koninkrijk van God. Dat is prachtig!

Maar laten we eerlijk zijn, gemeente, die doosjes vullen wij zonder dat het ons pijn doet. We eten er geen boterham minder om. Het is het schuim van onze overvloed. We zullen onszelf dus de eerlijke vraag moeten stellen: *wie zijn wij* in die gelijkenis van Jezus? We zijn hoe dan ook uitgenodigd – want dat is iedereen. We zijn welkom op het ‘Grote Feest van Delen’. Maar komen we ook? Voelen we ons daar thuis? Of hebben we het te goed? Zijn we tevreden met ons eigen feestje van welvaart en genot?

De boodschap van vandaag is dat wie een feest vieren wil waar anderen buiten vallen, uiteindelijk *zèlf* buiten het Koninkrijk van God leeft. Het ene feest is het andere niet. Voor welk feest gaan wij?

Amen.